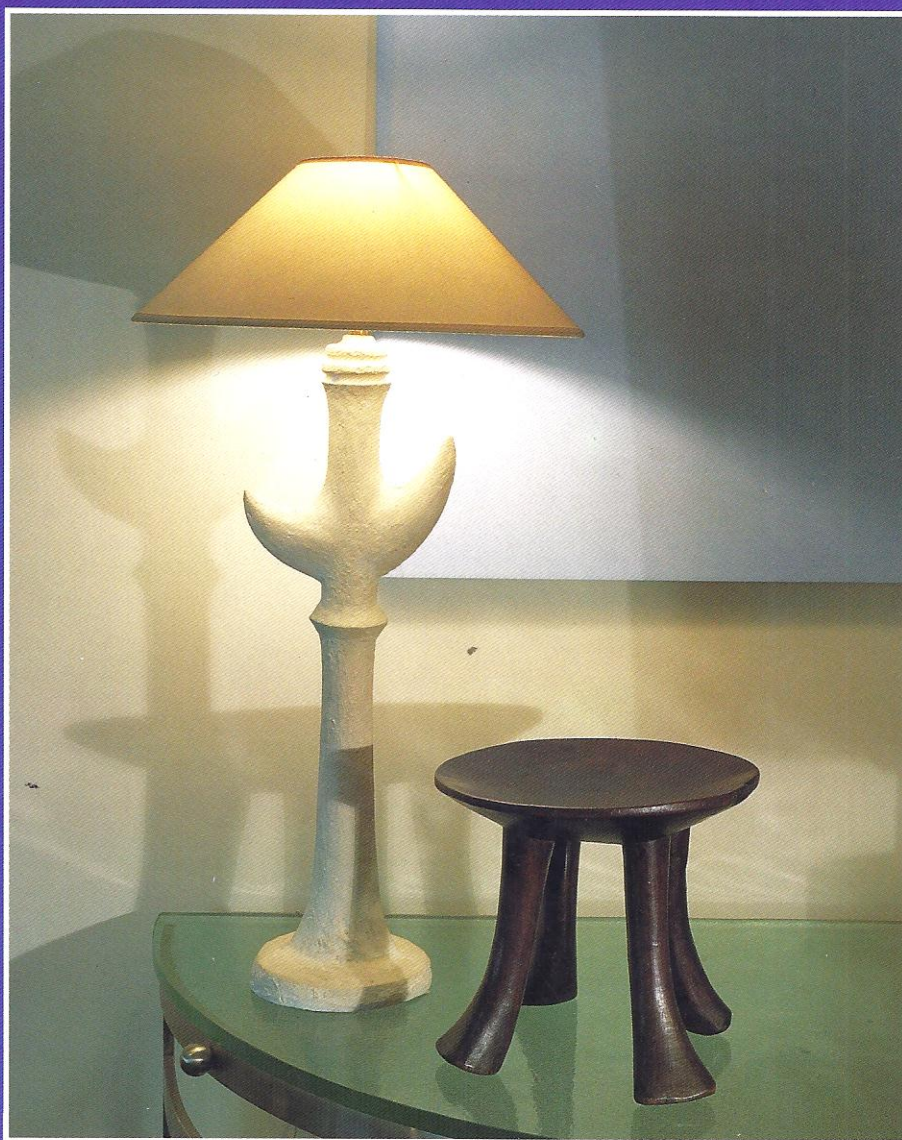

OBJEKT

no.11

OBJEKT

W O N E N I N S T I J L

interieur, architectuur,
kunst en design
1997-1998

f 21,50 / Bef. 400

*Incl. Traduction Française & English Translation
Plus Actuele Verkoopadressen in België en Nederland*

Van Treehouse tot maxi Sampan

"Een goed gebouw moet bijdragen tot een goede leefomgeving en moet zo de menselijke waarde onderstrepen. Veel gebouwen zijn echter niets meer dan een styling in architectuur. Zij veroorzaken een grote vervuiling van onze leefomgeving. Ik vind dat in deze tijd veel meer naar de kwaliteit en de originaliteit gekeken moet worden; die internationale styling was goed voor de jaren tachtig. Johan Neerman houdt ervan de zaken dik aan te zetten, zodat ze de karikatuur benaderen."

Op de linker pagina een maquette uit koeienleer van een woonstructuur voor Afrika. Het is een meeuftig geheel van huizen op diverse niveau's met als opvallend geheel een windkering met een aantal holle torens. De windkering moet voorkomen, dat de grond in het dorp te veel uitdroogt, terwijl de warme lucht die in de pijpen omhoog stuwt, elektroturbines aanjaagt. Het ontwerp is in de windtunnel getest.

Op de rechterpagina het 'tree-house' van Johan Neerman, waarvan er in Noord Amerika een aantal gebouwd is. Het bouwprincipe gaat uit van een soort stam met verschillende niveau's. Het is een open woning geheel getrokken uit hout. Het schuilerij is van Bob van Oudrijve.

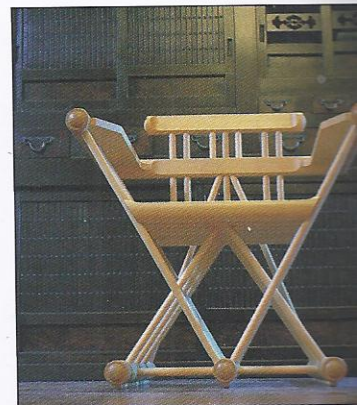
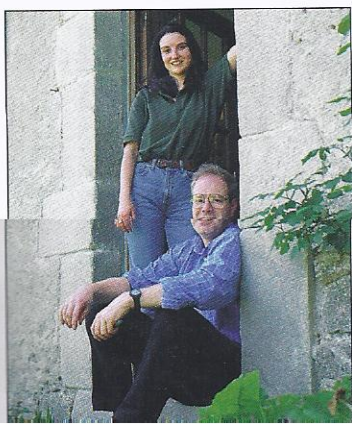
Tekst: Raphaëlle de Stanislas
Foto's: Hans Fonk

Het is geen negativisme, dat Johan Neerman tot zijn uitspraken brengt, maar veel eerder de betrokkenheid bij het oplossen van grote problemen van deze tijd zoals de systematiek van stedenbouw en mobiliteit en het behoud van het ecologisch evenwicht. Aan het Brusselse Instituut Victor Horta opgeleid tot architect, raakt hij al snel in de ban van het systeendenken en het onderzoek naar de relatie der dingen onderling. Dit komt niet in de laatste plaats van prof. Paul Tahon, die produktontwikkeling doceert. "Hij heeft mij getoond wat systeendenken is. Ik heb mij vervolgens toegelegd op de ergonomie van het systeem en het conceptueel denken in de architectuur."

Als architect gaat hij aan de Wharton School in Philadelphia systeemtheorie studeren. "Het onderzoek richt zich op de factoren, die het realiseren van op het eerste gezicht utopische plannen beïnvloeden. Dat probleem, is voorlopig nog niet opgelost; daartoe moet eerst het cultureel systeem doorbroken worden."

Als student droomt hij ervan bij Kiyonori Kikutake te kunnen werken. Het is de eerste Japanse architect van de oudere generatie, die al op 23 jarige leeftijd een heel scala internationale architectuurprijzen heeft gewonnen. Johan Neerman krijgt de kans een half jaar bij de architect stage te lopen. Hij krijgt zo dieper inzicht in de invloed van een eeuwenoude architectuur filosofie. Die cultuur, die hij ook al in China is tegengekomen, ontbeert hij in de Europese contreien. Het ontlokt hem de uitspraak ten aanzien van het bouwen: "Wij hebben geen cultuur maar fashion."

Op het eerste gezicht lijkt hij tamelijk pessimistisch te oordelen over de 'Westerse' architectuur. "Wat we zien is dat de architect precies doet wat de mensen willen. De grootste ruimte in huis is doorgaans de garage en de rest zijn kotjes. Architectuur is zo een luxe-produkt. Een architect van nu is een slaaf van de computer, waarin hij

de maten en de materialen insteekt. Die heeft geen idee van conceptueel denken. Er is weinig motivatie de mensen te zeggen: wij gaan iets goeds maken. Dat heeft niets met de hoeveelheid geld te maken." Hij is zich ervan bewust, dat hij af en toe generaliseert. Waar hij op doelt is, dat te weinig de rol van het concept in de architectuur wordt benadrukt. Dat het meer over mooi en lelijk als uiterlijkheden gaat. Dat er nog te star en te feodaal wordt gedacht, in plaats van dat er problemen worden opgelost.

"Het denken op basis van waarden is essentieel. Denken waar wij naar toe gaan met onze stad en onze streek, uitgaande van het verleden. De conceptuele parameters zijn er. Die bepalen voor de ontwerper de speelruimte om te zeggen; daar kan ik iets aan toevoegen om het interessant te maken".

Architecten, waarvoor hij grote bewondering koestert zijn onder meer Cesar Pelli, Kiyonori Kikutake, Fumiko Maki, Bruce Goff, Frank Lloyd Wright, Gio Ponti, Carlo Scapa, Paolo Soleri, Emilio Embasz en Steven Holl.

Zelf ontwerpt hij ter afsluiting van de architectuurstudie een nieuwe opzet voor een dorp in Zimbabwe. Het idee is een project

te ontwikkelen, dat voor heel Afrika opgang kan doen. Het wordt een vernuftig geheel van huizen en hutjes op diverse niveaus met als opvallend geheel een windkering met daarin een aantal holle torens. De windkering moet voorkomen, dat de grond in het dorp teveel uitdroogt, terwijl de warme lucht, die in de pijpen omhooggestuwd wordt, elektro-turbines aanjaagt. "Alle parameters zijn in dit project geschoven zoals de politieke en sociale elementen, de culturele en technische problemen en niet te vergeten de etnografische verwevenheden. Het idee is geweest, wachstructuren te creëren waar de bevolking, die in grote delen van Afrika in transit is, een onderkomen vindt; dorpen verdedigd tegen de wind, die een schakel zijn in het terugdringen van de transit, die grote delen van het land kapot maakt."

China

Voortbordurend op de Chinese wooncultuur en met de sampan als voorbeeld, ontwerpt hij voor Hong Kong een drijvend woonblok opgebouwd uit modules. "Het idee hier is geweest een open structuur te verkrijgen, waarbinnen een typisch Chinees woonkarakter zou ontstaan. Het is direct een oplossing voor die plekken in

De Torens van
hoofdgebouw
Pierrefitte, ee
van 150 hecta
familie Neer
midden in de
Morvan koch
daar het Tran
and System E
Instituut te h
De restaurati
werkzaamhe
inmiddels i
gang.
Hierboven h
Cube-syste
door IDPO
systeem van
vitriekaste

Daarnaast
de Vitoucha
ontworpen
Johan Neer
Onderaan d
Veneta en Jo
Neerman op
Pierrefitte.

Op een steenworp afstand van Pierrefitte ligt Château Chinon, de politieke bakermat van wijlen François Mitterrand. Tijdens zijn presidentschap van de Franse Republiek hebben talrijke architecturale hoogstandjes het licht gezien. Zo ook is er in de buurt van Château Chinon in de Morvan en vrijwel in 'the-middle-of-nowhere' een hypermodern museum neergezet, dat de geschiedenis van de Kelten belicht. De architect Luis Faloci bouwde hier met Bretonse steen het museum Bibracte. Het wordt gekenmerkt door een zeer open structuur van waaruit men direct contact heeft met de achterliggende heuvel waar talrijke oude nederzetting van de Kelten zijn gevonden. De meeste moderne presentatie methoden zijn gekozen om de eeuwenoude geschiedenis nieuwe glans te geven.

Op de grote foto rechts een detail van een drijvende woonstructuur, van de hand van Johan Neerman. Het borduurt voort op de oude Chinese wooncultuur met hun sampans. Het idee hier is geweest een openstructuur te verkrijgen, waarbinnen een typisch Chinees woonkarakter zou ontstaan. Het is direct een oplossing voor die plekken waar de bouwgrond extreem duur is en waar de mensen al gewend zijn op boten te leven.

de wereld waar de grond extreem duur is. Ook voor Japanners, met hun botenbouw, zou dit gemakkelijk te realiseren zijn. Het probleem is echter dat projectontwikkelaars liever vasthouden aan bestaande systemen."

Global

Johan Neerman werkt bij IDPO, International Design and Planning Office, in Parijs. Neerman. Dit bureau is in de jaren 70 door zijn vader opgezet. Het is in de jaren 80 plaats actief op het terrein van transport en stedebouw. Infrastructurele werken om meer vragen dan cosmetische oplossingen. "Transport is niet alleen een kwestie van het hebben van het vervoer, maar de integratie van voorhanden bestaande systemen. Ik ben ervan overtuigd dat vanuit het industrial design, het is een bouwkundig probleem beter kunnen oplossen dan de architecten. De kunst van het beroep is globaal te denken op een manier die utopisch aandoet, maar die uiteindelijk praktisch zal blijken te zijn."

IDPO in het Belgische Kortrijk te werken onder meer de (destijds zeer moderne) metro van Brussel en recent de tram van Strassbourg. Deze nieuwe tram is een standaard voor heel Europa geworden. Voor de Franse stad Lyon heeft het bureau inmiddels de vierde generatie metro ontwikkeld. En meer bij huis heeft het bureau octrooi op een zwevende vitrine-constructie op basis van module. Een kast, die in alle richtingen verplaatst kan worden en wordt verlicht door middel van optische vezels.

In 1992 koopt de familie Neerman een groot stuk grond (150 hectare) in de Morvan en teel en bijgebouwen in de Franse Morvan. De gebouwen ondergaan een grondige restauratie om ze geschikt te maken voor een op te richten post-universiteitsinstelling: TSDI ofwel Transport and System Design Institute. Begin volgende eeuw moeten de studenten zich hier op richten gericht verdiepen in de vraagstukken van transport en systeemontwikkeling. Dit leidt op tot een soort Master-degre die de studenten hebben al een wetenschappelijke achtergrond van vooraanstaande figuren, die hun medewerking heeft toegezegd", aldus Johan Neerman. Overigens zal in één van de ruimtes in het hoofdgebouw een museum voor de Jules Neerman schilderingen ingericht. Intussen is men bezig met de eigen productie van de serie van kaarten 'Le Treffe de Pierrefitte'.